

دستورالعمل ضوابط بهداشتی و تسهیلات لازم در مطب

فصل یک - کلیات:

ماده ۱:

دانشگاه / دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی صادر کننده پروانه تاسیس مطب موظفند مندرجات این دستورالعمل را به نحو مقتضی به اطلاع صاحبان پروانه مطب برسانند تا نسبت به تطبیق خود با ضوابط دستورالعمل اقدام نمایند.

ماده ۲:

مطب به محلی اطلاق می گردد که پزشک دارای پروانه تاسیس مطب در آن به تشخیص بیماری و ارائه درمان اشتغال دارد. در این محل بیماران، خدمات سرپائی تشخیصی و درمانی را دریافت کرده و در صورت نیاز به تحت نظر یا بستری بودن به درمانگاه و یا بیمارستان ارجاع می شوند.

تبصره ۱: انتخاب عناوین محول برای تابلو مطب نظیر انستیتو، موسسه، مرکز، مطب شبانه روزی و نظایر آنها به هر شکل عنوان ممنوع می باشد.

تبصره ۲: ساختمان یا مجتمع پزشکان به مجموعه ای از مطب های پزشکان اطلاق می گردد که هر پزشک بطور مستقل به معاینه و مداوای بیماران می پردازد و ساختمان پزشکان موسسه پزشکی محسوب نمی گردد.

تبصره ۳: بکار بردن عناوینی مانند درمانگاه، کلینیک، موسسه پزشکی برای ساختمان و مجتمع پزشکان ممنوع می باشد.

تبصره ۴: تابلوی کلیه پزشکان شاغل در اینگونه مجموعه ها باید برابر ضوابط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران در محل مناسب و در معرض دید نصب گردد.

ماده ۳:

فروش و تحویل هرگونه دارو، ملزومات و تجهیزات پزشکی در مطب ممنوع می باشد.

تبصره:

مصرف داروهای اورژانس در موارد فوریت های پزشکی و استفاده از ملزومات و تجهیزات پزشکی در درمان های سرپائی و سایر اقدامات مجاز در مطب، بعنوان مواد مصرفی خدمات پزشکی تلقی شده و مشمول ضابطه فوق نمی باشد.

ماده ۴:

تعداد و شرایط کارکنان یک مطب باید متناسب با خدمات مجاز در مطب باشد.

ماده ۵:

ساعات فعالیت مطب بنا به زمان فعالیت هر پزشک به نحو مقتضی مشخص و اعلام گردد.

ماده ۶:

انجام خدمات تزریقات و پانسمان در مطب پس از اخذ مجوز قانونی مربوطه بلامانع است.

ماده ۷ :

انجام اقدامات تشخیصی یا درمانی که طبق ضوابط و مقررات باید در موسسه پزشکی مربوطه انجام گیرد و انجام اعمال غیر مجاز ، مصرخ در مصوبه ۵۵/۱۰/۶ هیئت مدیره نظام پزشکی ، در مطب ممنوع است .

تبصره ۱: صاحبان مطب ، موظف به ثبت مشخصات فردی کلیه مراجعین و بیماران با ذکر تشخیص بیماری آنها براساس معیارهای ICD۱۰ می باشند .

بدیهی است سوابق مربوطه می بایست در بایگانی (مکانیزه و یا معمولی) مطب حفظ و نگهداری گردیده و در صورت درخواست کارشناسان معاونت درمان دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه ، در اختیار آنها قرار گیرد .

تبصره ۲: در صورت مراجعه بعدی بیماران به علت پیگیری بیماری اولیه ، می بایست مراحل سیر بیماری و نتایج اقدامات درمانی انجام شده در پرونده بیمار قید گردد.

ماده ۸ :

در مطب هایی که تزریقات پانسمان ، جراحی های سرپایی یا معاینات زنانگی بعمل می آید ، واکسیناسیون کلیه افرادی که به نحوی با بیماری یا وسایل و تجهیزات پزشکی ارتباط دارند برعلیه بیماری هپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا مصونیت جهت ارائه به بازرسین ضروری می باشد .

ماده ۹ :

هر موسس مطب پزشکی و دندانپزشکی موظف است تا مطب را منطبق با مفاد این آئین نامه تاسیس و موضوع را به دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه اعلام نمایند .

تبصره ۱: مطب هائی که تاکنون تاسیس شده اند نیز مشمول ضوابط این دستورالعمل می باشند .

تبصره ۲: در صورت عدم تطابق شرایط مطب یا هر کدام از مقررات ، اقدامات اصلاحی ظرف مدت سه ماه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه باید انجام پذیرد .

ماده ۱۰:

چنانچه ضوابط تعیین شده در این آئین نامه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه انقضای موعده مقرر (قید شده در تبصره ۲ ماده ۹) رعایت نگردد ترتیب زیر رفتار خواهد شد .

الف: تذکر شفاهی با قید موضوع در صورتجلسه بازرسی محل ، توسط دانشگاه علوم پزشکی مربوطه و تعیین زمان توافقی بین صاحب پروانه و بازرس دانشگاه برای انجام اصلاحات بازم بین یک الی شش ماه .

ب: اخطار کتبی و تعیین مهلت نهائی برای انجام اصلاحات توسط دانشگاه علوم پزشکی مربوطه و انعکاس به سازمان نظام پزشکی محل جهت پیگیری موضوع و اعلام نتیجه به دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی مربوطه .

فصل دو - فضای فیزیکی :

ماده ۱۱:

هرمطب پزشکی باید حداقل دارای یک اتاق معاینه با فضای مناسب و یک سالن انتظار با مساحت مناسب و سرویس های کامل بهداشتی منطبق با شرایط منطقه ای و نظر دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی مربوطه باشد .

تبصره ۱: هرمطب پزشکی دارای مجوز تزریقات و پانسمان می تواند علاوه بر اتاقهای فوق ، یک اتاق با حداکثر دو تخت جهت ارائه خدمات تزریقات دارو ؛ سرمو انجام پانسمان تخصیص دهد .

تبصره ۲: وجود یک اتاق مجزا برای سایر خدمات پزشکی نظیر ثبت نوار قلب ، گچ گیری و اقدامات حیاتی اورژانس نظیر CPR (با رعایت جدا و محفوظ بودن بیماران) اختیاری است ولی هرگونه افزایش اتاقها و تجهیزات که مطب را تبدیل به موسسه درمانی نماید ، ممنوع می باشد .

ماده ۱۲:

معاینه بیماران بطور همزمان مجاز نمی باشد و محل معاینه بیماران باید از محل انتظار کاملا جدا باشد .

ماده ۱۳:

پوشش دیوارها و سقف باید سالم ، صاف ، بدون درز و شکاف و تمیز باشد .

ماده ۱۴:

کف کلیه اتاقها ، راهروها ، توالت و محدوده دستشویی باید سالم ، صاف ، بدون درز و شکاف و از جنس قابل شستشو باشد .

تبصره ۱: دیوارهای اتاق مربوط به واحد تزریقات و پانسمان ، باید تا ارتفاع $1/80$ متر از کف با کاشی ، سرامیک یا سنگ پوشیده شده باشد. درغیراینصورت کلیه وجوه دیوار با رنگ قابل شستشو نظیر رنگ روغن ، رنگ شده و تمیز باشد.

تبصره ۲: نصب دستشویی همراه با مایع صابون در واحد تزریقات و پانسمان ضروری می باشد .

ماده ۱۵ :

کاسه سنگ توالت و دستشوئی ها از جنس سرامیک یا چینی سالم و بدون شکستگی یا ترک خوردگی بوده و مجهز به شتر گلو باشد.

ماده ۱۶ :

دیوار محل نصب دستشویی (اطراف دستشویی) بطور مناسب کاشیکاری گردد و دیوار توالت قابل شستشوی روزانه باشد. (دیوار توالت حتی الامکان تا ارتفاع $1/80$ متر از کف با کاشی ، سرامیک یا سنگ پوشیده شده باشد .)

ماده ۱۷:

در و پنجره ها باید سالم و رنگ آمیزی شده و تمیز باشد (در پنجره های آلومینیومی) نیازبیه رنگ آمیزی ندارند .

ماده ۱۸:

مطب باید دارای انشعاب آب لوله کشی بهداشتی باشد .

ماده ۱۹:

فاضلاب مطب باید به روش بهداشتی جمع آوری و دفع گردد.

ماده ۲۰:

تمهیدات لازم برای جلوگیری از وجود و ورود، نشرو نمای حشرات در مطب بعمل آید.

ماده ۲۱:

رعایت اصول فنی نکات ایمنی در کلیه قسمتهای ساختمان ضروری می باشد.

ماده ۲۲:

درجه حرارت اتاقها، هال و راهروها برحسب فصول مختلف سال متعادل باشد و حتر الامکان از تهویه مناسب و نور کافی برخوردار باشد.

فصل سه - مقررات بهداشتی :

ماده ۲۳:

وجود مواد پاک کننده مایع در دستشویی برای بیماران و مواد ضد عفونی کننده مناسب جهت سطوحو تجهیزات در مطب الزامی است .

ماده ۲۴:

استفاده از وسایل یکبارمصرف با توجه به نوع خدمات برای هر بیمار ضروری است و می بایست پس از استفاده به طریق بهداشتی دفع گردند .

ماده ۲۵:

تفکیک زباله های خطرناک (وسایل عفونی ، سرسوزن ، تیغ بیستوری و سایر وسایل برنده ، مواد آلوده به انساج و خون و سرم)از زباله های عادی ضروری است و باید در کیسه های مقاوم زباله قرار گرفته و به طریق بهداشتی دفع شوند .

تبصره : تیغ های جراحی و سرسوزن های مصرف شده باید در ظروف مقاوم و ایمن جمع آوری و دفع بهداشتی گردند .

ماده ۲۶ :

وجود زباله دان درب دار قابل شستشو و دارای کیسه زباله مقاوم در مطب الزامی است .

ماده ۲۷ :

کلیه تختهای قابل استفاده برای بیماران ، دارای ملحفه تمیز و سالم و یا پوشش کاغذی مناسب پوشیده باشند.

ماده ۲۹ :

کلیه قسمت های مطب بطور مرتب نظافت و در موارد ضروری محل های آلوده با یکی از مواد گند زا، گندزایی (ضد عفونی) گردد.

فصل چهار - تجهیزات :

ماده ۳۰ :

مطب دارای واحد تزریقات و پانسمان ، علاوه بر داروهای اورژانس باید مجهز به کپسول اکسیژن وسایل تزریقات و پانسمان و تخت و فضای مربوطه باشد .

ماده ۳۱ :

در مطب هائی که جراحی های سرپائی و یا معاینات زنانگی بعمل می آید ، وجود دستگاه فور یا اتوکلاو جهت استریلیزاسیون وسایل و ابزار جراحی و معاینه الزامی است .

ماده ۳۲ :

بکارگیری فن آوری و استفاده از تجهیزاتی که کاربرد آنها نیاز به اخذ پروانه فعالیت خاص دارند . در مطب ممنوع است (نظیر وسایل پرتو پزشکی ، پزشکی هسته ای ، رادیوتراپی ، توانبخشی ، اپی لیزر (لیزر پوست) ، لیزیک (لیزر چشم) .

ماده ۳۳ :

روشها و وسایل تشخیصی درمانی نظیر دستگاههای EEG,EMG,NCV,EKG دانسیتومتری ، سونیکید، لیزر، کرایو، کوتر ، الکترولیز، هیدرودرمی ، الکتروآکوپانکچر، چراغ مادون قرمز ، UV ، بارعایت مقررات و ضوابطی که از طرف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی در هر مورد تدوین کرده است ، در مطب قابل استفاده و بهره برداری است .

تبصره : درخصوص دستگاههای قابل استفاده در مطب که نیاز به تبحر خاص و یا گذراندن دوره آموزشی مشخصی می باشند ، دستورالعمل های مربوطه از طرف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به دانشگاههای علوم پزشکی و سازمان نظام پزشکی اعلام می گردد(نظیر نحوه و شرایط اندوسکوپی در مطب ، شرایط راه اندازی دستگاه دانسیتومتری ، اپی لیزر و غیره)

فصل پنجم - اطلاعاتی رسانی و ثبت اطلاعات :

ماده ۳۴:

پزشکان در انتخاب نوع تابلو ، سرنسخه کارت ویزیت و بکار بردن عناوین باید مطابق با مفاد آیین نامه مصوبه شورای عالی نظام پزشکی مورخ ۷۸/۴/۱۹ و مصوبات بعدی اقدام نمایند .

ماده ۳۵:

اطلاع رسانی مفید جهت ایجاد سهولت دسترسی مردم به خدمات تشخیصی درمانی مورد نیاز زیر نظر سازمان نظام پزشکی هر منطقه قابل انجام است .

تبصره :

نحوه اطلاع رسانی منطبق با مقررات سازمان نظام پزشکی کشور و تصمیمات متخذه در هر حوزه سازمان نظام پزشکی می باشد .

ماده ۳۶:

اطلاع رسانی باید حاوی اطلاعات پایه (نام ، تخصص ، آدرس ، تلفن ، ساعات کار ، وسائل تشخیصی درمانی مطابق با ماده ۳۲ و ۳۳) و مشمول کلیه پزشکان و دندانپزشکان متقاضی در هر حوزه سازمان نظام پزشکی باشد

تبصره :

هرگونه تبلیغات انفرادی در رسانه ها و جراید کشور و یا تبلیغ درمان های پزشکی (نظیر تبلیغ ترک اعتیاد) بمنزله تبلیغات تجاری و مجعول محسوب گشته و منع قانونی دارد .

ماده ۳۷:

بایگانی مدارک پزشکی و نگهداری سوابق پزشکی بیماران در مطب ضروری و قابل دسترس باشد .

ماده ۳۸:

گزارش دهی "بیماریهای اعلام شده " از طرف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی اجباری می باشد .

فصل ششم - مقررات دندانپزشکی :

رعایت مقررات مربوط به مطب ها و درمانگاههای دندانپزشکی مصرح در بندهای ذیل به منظور حفظ سلامت جامعه و همچنین ممانعت از انتقال بیماریها الزامی است .

ماده ۳۹:

هر فردی که براساس مصوبات قانونی مجاز به معاینه و درمان بیماریهای دندان ، لثه و فک و دهان است موظف به رعایت تمامی مواد این فصول می باشد .

ماده ۴۰:

رعایت تمام موارد مربوط به مقررات عمومی مطب ها در مورد مطبها و درمانگاههای دندانپزشکی نیز الزامی است .

ماده ۴۱:

اتاق کار دندانپزشک باید دارای نور و تهویه مناسب بوده و حداقل فضای لازم جهت اتاق کار ۱۲ متر برای هر یونیت می باشد و محل نصب آن می بایست به نحو باشد که پس از قرار گیری کابینت ها و سایر ملزومات به منظور جلوگیری از آلودگی محیط اطراف حداقل به شعاع یک متر در اطراف یونیت فضای باز وجود داشته باشد

ماده ۴۲:

در اتاق کار دندانپزشکی نصب دستشویی با رعایت شرایط مندرج در ماده ۱۴ الزامی است ، و ترجیحا " شیر دستشویی از نوع آرنجی یا پئالی یا خودکار (اتوماتیک) باشد .

ماده ۴۳ :

در صورتی که در مطب قالب ریزی انجام می گیرد، می بایستی برای این کار اتاق مجزا در نظر گرفته شود .

ماده ۴۴:

کمپرسور یونیت که دارای صدا و ارتعاش است ، باید خارج از اتاق کار دندانپزشک نصب شود و رعایت اصول ایمنی در نصب و نگهداری آن رعایت گردد. به منظور بالا بردن کیفیت خدمات دندانپزشکی بهتر است کمپرسور بدون روغن باشد .

ماده ۴۵:

حداقل تجهیزات ضروری جهت مطب دندانپزشکی شامل یونیت استاندارد و اینترومننت و کمپرسور، کابینت ها، اتوکلاو ، فور ، دستگاه امانگاماتور و کپسول اکسیژن و ست احیاء و داروهای دندانپزشکی اورژانس دارای تاریخ مصرف می باشد .

ماده ۴۶ :

وجود دستگاه رادیوگرافی پری اپیکال در مطب های دندانپزشکی با رعایت اصول حفاظت در برابر اشعه بلامانع است .
تبصره : در مواردی که در مطب اقدام به درمانهای کانال ریشه یا جراحی ریشه های نهفته و دندانهای نهفته صورت می گیرد ، وجود دستگاه رادیوگرافی الزامی است .

ماده ۴۷ :

با توجه به فقدان علائم بالینی در بسیاری از بیماریهای قابل انتقال (نظیر هپاتیت و ایدز) رعایت کلیته اصول کنترل عفونت در مورد تمام بیماران دندانپزشکی براساس دستورالعمل صادره از سری اداره سلامت دهان و دندان الزامی است .

ماده ۴۸ :

واکسیناسیون کلیه کارکنان شاغل در مطب شامل دندانپزشک ، دستیار و افرادی که به نحوی با بیمار یا وسایل و تجهیزات دندانپزشکی ارتباط دارند بر علیه بیماری هپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا مصونیت جهت ارائه به بازرسی ضروری است .

تبصره : پرسنل شاغل در مطب دندانپزشکی (دستیار ، منشی و کسانی که به نحوی با لوازم و تجهیزات دندانپزشکی سرو کار دارند) باید کارت واکسیناسیون و کارت بهداشتی داشته باشند .

ماده ۴۹ :

استفاده از روپوش مناسب و تمیز ، ماسک ، عینک یا شیلد (shield) و دستکش برای دندانپزشک و پیش بند یکبار مصرف برای بیمار درحین کار ضروری می باشد .

تبصره : با توجه به وجود دوره کمون در بیماریهای عفونی و دروه پنجره در ایدز و عدم امکان تشخیص قطعی در مورد این بیماران ، و از طرفی امکان انتقال آسان بیماریهای فوق و موارد مشابه آن در واحد های دندانپزشکی ، ضرورت دارد احتیاطات همه جانبه دراین زمینه برای تمام این بیماران رعایت شود .

ماده ۵۰ :

مصرف مجدد وسایل یکبار مصرف نظیر ساکشن ، دستکش ، لیوان ، برس ، پولیش دندان ، لوله پلاستیکی ، یکبار مصرف روی پوآر هوا ممنوع است .

ماده ۵۱ :

بعداز هر بیمار تمیز نمودن قسمتهایی از یونیت که در ارتباط با بیمار و دندانپزشک بوده ، نظیر پوآر آب و هوا ، دسته چراغ ، دسته صندلی و کراش وار با محلول ضد عفونی کننده مناسب ضروری است .

ماده ۵۲ :

استفاده از یک کارپول برای بیش از یک بیمار مجاز نمی باشد .

ماده ۵۳ :

فرز (Bur) برای هر بیمار باید تعویض و استریل گردد.

ماده ۵۴ :

ضمن رعایت تفکیک زباله های خطرناک و عفونی موضوع ماده ۲۳ ، کلیه سرسوزنها و دیگر وسایل تیز مصرف شده ، باید در ظرف مقاوم در بسته (مثل ظروف فلزی یا ظرف پلاستیکی ضخیم و مقاوم) جمع آوری و دفع بهداشتی گردد.

تبصره : آمالگام اضافی باید در ظروف حاوی داروی ظهور - ثبوت جمع آوری و بصورت مناسب دفع گردد.

ماده ۵۵ :

برای هر بیمار باید از وسایل و ابزار استریل شده و یا وسایل یکبار مصرف مجاز استفاده شود.

ماده ۵۶ :

استفاده از دستگاه اتوکلاو برای استریزاسیون وسایل و ابزار دندانپزشکی طبق ضوابط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی الزامی است . (بخشنامه ۲۹۹۴۶/ک مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۰)

تبصره: استفاده از اندیکاتورهای استریل ضروری می باشد و کنترل عملکرد صحیح دستگاههای استریل کننده توسط دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بعمل می آید .

ماده ۵۷:

پس از اتمام کار روزانه رعایت اصول بهداشت محیط شامل: ضدعفونی نمودن کلیه سطوح و استریل کردن کلیه وسایل مصرف شده قابل استریلیزاسیون، الزامی است.

ماده ۵۸:

" کلیه قالبهای تهیه شده قبل از ارسال به لابراتوار یا گچ گیری لازم است شستشو شوند و با ماده مناسب ضدعفونی و مجدداً شستشو شوند .

تبصره: کلیه مراکز و مطبهای ارائه دهنده خدمات دندانپزشکی موظفند تنها با لابراتوارهای دارای پروانه تاسیس معتبر از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همکاری نمایند. لازم بذکر است وجود تصویر پروانه مذکور در مرکز و مطب الزامی است.

ماده ۵۹:

انجام اعمال جراحی که نیازمند بیهوشی عمومی، بیهوشی نخاعی و یا مراقبتهای ویژه و ارائه خدمات بیمارستانی باشد، در مطب دندانپزشکی ممنوع است.

ماده ۶۰:

کلیه لوازم و تجهیزات دندانپزشکی تولید (داخلی و وارداتی) مورد استفاده در مطب های دندانپزشکی میبایست تاییدیه مجوز تولید داخلی و واردات از اداره سلامت دهان و دندان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی داشته باشد.

ماده ۶۱:

رعایت موارد زیر در مطب های دندانپزشکی ضروری است:

الف) نصب تابلوی دندانپزشکی در محل مناسب جهت اطلاع مراجعه کنندگان.

ب) دفع فاضلاب یونیت های دندانپزشکی به روش بهداشتی و با لوله کشی مناسب.

ج) تشکیل پرونده و بایگانی مدارک پزشکی و سوابق بیماران.

ماده ۶۲:

بکارگیری تکنولوژی جدید دندانپزشکی که در درمانهای فعلی و یا کلاسیک تعریف نشده است، منوط به گذراندن دوره آموزش خاص است که توسط مراکز علمی مورد تأیید حوزه معاونت سلامت برگزار شده باشد.